

Bozsikot inkább költőként tarthatjuk számon, olyannak, aki eddig egy érvényes regényt is írt. Ez a mű most arra alkalmas, hogy regisztráljuk, szerzőnk milyen irodalomcsinálásban jártas. S hogy a saját beszéd, a technikai felvértezetttség, a szerzői szándék és kitartás stb. nem elég ahhoz, hogy kimondható legyen, amit Matuska élete példáz: a becsvágyat ki kell szolgálni. Ez a munka minden kiválósága ellenére olyan, mint egy jelentős festmény közepszerű másolata. A legnagyobb hibája az, hogy kópia. Túl az (ön)reprezentáción, nem tudni, mi a szerepe.

De (annak ellenére, hogy tanultuk, magyar mondatot így nem kezdhetünk) ismét elmondom: a biatorbágyi rém mellett kétségtelenül egy másik hőse is lehet a fejezeteknek. Őt érdemes lenne újraírni. Aki amúgy a nagyreményű regény írója lenne.

GÉCZI JÁNOS

(Kalligram Kiadó, Pozsony, 2005,
184 oldal, 1800 Ft)

EÖRSI ISTVÁN:

**dr. Noha
történetek**

Eörsi Istvánt nem kell bemutatni a magyar olvasóközönségnek. Tudjuk róla, hogy tud írni. Hosszút is tud.

Ezúttal megmutatta, hogy a rövid műfajban is otthon van. A dr. Noha-történetek először a Magyar Hírlap *Abogy tetszik* mellékletében jelentek meg, hetente. Ám kötetben még intenzívebben hatnak. Az írásokban sokszor csak az állandó főhős, Noha doktor szereplése a közös. Szikár, egyszerű és rövid szövegek ezek. Nincs is szükség itt formai bravúrkodásra, hiszen elsősorban nem a gyönyörködtetés, a szórakoztatás a Noha-sztorik célja, hanem az elgondolkodtatás. A sokszor kafkaian tömör történetek mind parabolisztikusak. Eörsi politikailag nem foglal nyíltan állást, ám így is a humanizmus, a felvilágosodás és a demokrácia elveinek kemény hangú védelmezője. Dr. Noha alakjában az igazi rendszerkritikus értelmiségit jeleníti meg, aki a felső középosztály tagja, szeret jókat enni, külföldre járni és csinos hölgyek társaságában lenni. Mégis, a legjobban gondolkozni és vitázni szeret.

Sokszor elsőre felismerhetők az ábrázolni kívánt személyek és társadalmi szituációk, anélkül, hogy maga dr. Noha különösebben fontosnak tartaná ezek bemutatását (*Mindegy vagy nem mindegy?, A cáfolat cáfolata, Figyelemre méltó taktika, A mű és fogadtatása, Az új évezred elején*). E filozófiai éllel megírt társadalmi reflektálások hasonlítanak a régi ázsiai tanmesékre, melyek lényege szintén az volt, hogy egyszerű, kevés szereplős, frappáns szituációval szemléltessék.

senek bonyolult és fontos társadalmi folyamatokat, minden emberre érvényes morális döntéshelyzeteket. Rádasként ezek a történetek sokszor igazán szórakoztatók is. Eörsi szívesen és gyakran él az iróniával, önmagát sem kímélve. Dr. Nohának is vannak hibái, gyengeségei, méghozzá eléggé hétköznapiak. Őszintén néz szembe saját magával, és elismeri önteltségét, amely talán szükséges önigazolásának következménye, konokságát, amely inspirálta a munkában, kéjvágyát, melyet az élet mélyseges szeretete táplál. És a többi gyarlóságát is. Képes ezeket úgy tálni, hogy ha meg is szégyenül bizonyos helyzetekben önmaga előtt, gerincének sosem kell megroppannia. Noha doktor tisztában van saját infantilizmusával is, sőt valamelyest büszke rá. És, ha jobban belegondolunk, igaza van.

Akkor a legerősebb egy-egy szöveg, amikor maga a példatörténet önmagában is erős. Ilyen például a *Dr. Noha és egy író* című, benne a klasszikus-gyanús „botlani tudni kell” sorral, vagy a felkavaróan szuggesztív *Találkozás egy fiatalemberrel*. Nehéz lenne gyenge darabot találni a Noha-történetekben, mindegyiknek van valamilyen „trükkje”, amellyel képes hatni ránk. Éppen ezért nem értem, mi szükség volt a *dr. Noha naplójából* címre hallgató, közbeszúrt, dőlt betűs szösszenetekre; ezek minden vonatkozásban gyöngébbek, hiányzik belőlük a tör-

ténetekre jellemző tömör, ám mégis könnyed előadásmód. Mindent összevetve, dr. Noha történeteire talán mindenkinek szüksége lehet: aki bizonytalan, útmutatást találhat benne, aki bizonyos, megerősítést. Úgy tanulni pedig, hogy közben szórakozunk is egy kicsit, valószínűleg a legjobb. A kötet illusztrációit Eörsi János, az író nemrég elhunyt fia készítette.

CSALA BERTALAN

(*Noran Kiadó, Budapest, 2005,*
148 oldal, 1990 Ft)

DRMÁRIÁS BÉLA:

Lomtalanítás

DrMáriás könyvét akkor vettem először a kezembe, amikor a nyáron Montenegróba utaztam. Egy-két fejezet elolvasása után azt gondoltam, hogy barátaimmal is megosztok pár történetet. Szörnyülködtünk, sokszor elborzadtunk, kínunkban nevetgélünk is. Pedig ez a valóság.

Egyetérték a *Lomtalanítás* szerkesztőjével, Keresztury Tiborral, amikor azt mondja, hogy Máriás azoknak az embereknek a történetét írja meg, akiről az utcán elfordítjuk a tekintetünket, hogy lehetőleg ne érintsék, ne zavarják a jól berendezett életünket védő köröket. Fantáziája nem ismer határokat. Olyan